

מודלים ללמידה אינטרדיסציפלינרית

איך מחברים בין תחומי דעת שונים לכדי לימוד משותף?

מוצעים לפניכם שלושה מודלים ללמידה אינטרדיסציפלינרית שמציעים צורות שילוב שונות של תחומי הדעת.
לכל מודל מבנה משלו המציע מבנים וסוגים שונים של שיתוף.

מודל אופק

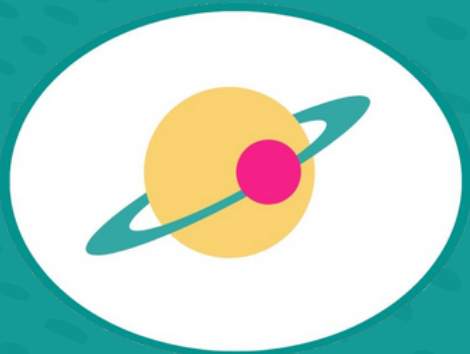

מודל שמש וירח

מודל פסיפס

מודל שמש וירח

שילוב שני מקצועות (או יותר) כאשר
תחום דעת אחד מוביל והשאר
משלימים אותו.

סוג מודל: מודל בין תחומי
כמות מקצועות: מקצוע מרכזי ומקצוע תומך
היחס לתחום הלימוד: למידה ליניארית על פי
תחום הלימוד המרכזי
דרכי הוראה: שמירה על תחום הלימוד

שילוב מחודש שיוצא מעבר לחלוקה
המקובלת של תחומי הדעת לשיתוף
ושילוב חדש.

סוג מודל: מודל על תחומי
כמות מקצועות: ריבוי מקצועות
היחס לתחום הלימוד: טשטוש הגבולות בין
המקצועות
דרכי הוראה: הוראה בקו (זוג מורים)

מודל אופק

מודל פסיפס

מספר מקצועות שונים שנאספים ללמידה
סביב נושא משותף, תוך שמירה על
ייחודיות תחום הדעת.

סוג מודל: מודל רב תחומי
כמות מקצועות: ריבוי מקצועות
היחס לתחום הלימוד: שמירה על תחום הלימוד
דרכי הוראה: פתיחה וסיכום משותפים, רוב
ההוראה על פי מקצוע

מודל פסיפס

מה צורת השילוב בין המקצועות?

מודל רב תחומי.

אז מה זה אומר בעצם?

בחירת נושא משותף עם זיקות לתחומי דעת שונים, כאשר תחומי הדעת השונים נותנים נקודות מבט שונות על אותו הנושא ויוצרות תמונה מעמיקה ורחבה שלו.

איך נכון לשלב את המקצועות?

כמות מקצועות- מומלץ ללמד את המודל הזה בריבוי מקצועות.

סוגי המקצועות- כל המקצועות שיכולים להתייחס לנושא הנבחר יכולים להשתתף במודל זה.

צורת השילוב- המקצועות כולם סובבים סביב נושא העל שנבחר לכל יחידת לימוד. כל מקצוע מתייחס אל הנושא דרך התכנים והמיומנויות הרלוונטיים לתחום הדעת שלו.

לצד השיעורים הדיסציפלינריים, צריך להינתן זמן שאינו שיעור בתחום מסוים ובו יתרחש חיבור בין תחומי הדעת השונים על ידי התלמיד. החיבור יכול להיעשות באמצעים שונים- רצועת חקר, יום שיא, או כלי מאסף אחר.

דוגמא:

נושא מוביל- מגפה.

תחומי הדעת השותפים: מדעים,

גיאוגרפיה והיסטוריה.

מדעים- למידה על האופן בו מתפתחים

נגיפים.

היסטוריה- למידה על מגפות גדולות

בהיסטוריה, לדוגמא הדבר השחור, תוך

התייחסות להשפעות וגורמים.

גיאוגרפיה- למידה על השפעות של

מגפות על פיזור האוכלוסייה וגידולה

ברחבי העולם.

דגשים:

- חשוב במודל פסיפס לבנות כלי שיוצר אוריינטציה בתהליך הלמידה, וממקם את התלמיד בתוך התהליך. על המורה, ליצור את הזיקות בפועל בין התחומים לנושא הכללי.
- מומלץ לסכם יחידות לימוד קטנות, באמצעות כלי לימוד שונים שמייצרים אצל התלמיד את החיבורים בין תחומי הדעת.

אתגרים:

- בחירת נושא שמתאים לתחומי דעת שונים.
- חוסר מחויבות לתוכנית הלימודים המוכרת לטובת יצירת תוכנית לימוד חדשה משותפת.

יתרונות:

- בכל יחידה שנבחרה, יש אוטונומיה לכל מורה לבחור את התכנים והמיומנויות עבור הכיתה שלו.
- התיאום בין המורים לא חייב להיות הדוק מאוד, אלא רק לצורך בניית יחידה ארוכת טווח ולא ברמת השיעור הבודד.

דוגמא:

מקצוע מוביל- תנ"ך- ספר שמות, למידה של הפרקים משיעבוד לגאולה.

מקצוע תומך- תולדות האמנות- מעקב אחרי התפתחות משיעבוד לגאולה ביצירות אמנות. לדוגמא- לימוד של היצירה של גוסטב דורה, פרעה משלח את ישראל.

מקצוע תומך- שפות- קריאת טקסטים שונים המתייחסים לנושאים שעולים מתוך הפרקים שנלמדים. לדוגמא- למידה של הנאום של מרטין לותר קינג- let my peopele go.

הערכה- הערכה של הידע שנלמד במקצוע המוביל, תוך שימוש בדרכי הלימוד והפרשנות של המקצוע התומך.

מודל שמש וירח

מה צורת השילוב בין המקצועות? מודל בין תחומי.

אז מה זה אומר בעצם?

מקצוע מרכזי ומקצוע נוסף שתומך בו, מחזק ומחדד את הלמידה במקצוע המרכזי. למידת המקצוע הנוסף, מאפשרת לפרש ולהאיר את התמה המרכזית שנלמדת במקצוע העיקרי ולהרחיב אותה לתחומים נוספים, דרך כלים, דרכי חשיבה ורעיונות. המוקד בידע יהיה של המקצוע התומך בעוד המוקד של המקצוע הנתמך הוא מיומנות.

איך נכון לשלב את המקצועות?

כמות מקצועות- מודל שמש וירח מתאים בעיקר בשילוב של שני מקצועות.

צורת השילוב- רק המקצוע המוביל מחוייב לציר למידה ליניארי.

סוגי המקצועות- רצוי שהמקצוע השני יהיה מקצוע שפה- שמאפשר כלי ביטוי (ספרות, אמנויות, שפות זרות).

יתרונות:

- מערכת היחסים בין המורים מאוד ברורה.
- ציר הלימוד ברור ופשוט ומאפשר למידה אסופה ומאורגנת הן לתלמידים והן ולמורים.
- כל תחום דעת שומר על הזהות שלו.

אתגרים:

- נדרש תיאום לקראת כל שיעור או יחידה.
- מורי התחום הנתמך נדרשים ללמוד את התחום המוביל.
- מוקד הלימוד במקצוע התומך הוא המיומנויות של המקצוע, ולא הידע.

דגשים:

- מומלץ למורים להשתתף לעיתים בשיעורים זה של זה. השיתוף מאפשר ליצור את השילוב המיטבי בין התחומים ודיוק הערך המוסף שמביא התחום התומך להבנת הרעיונות של המקצוע המוביל.

דוגמא:

נושא מוביל- אדם ואדמה.

ההיגיון הפנימי של היחידה:

מהלך היחידה משרטט את המעבר בקשרים השונים בין אדם לאדמה. תחילת היחידה תתייחס לשותפות הבסיסית בין הגוף לרוח, בין האדם לאדמה, בעצם היצירה של האדם כמורכב מעפר ורוח. בחלק השני של היחידה נתמקד בשמירה, באחריות של האדם לשמור את האדמה ולעבוד אותה, אחריות לקיום העולם, ומשם נמשיך לחלק השלישי שמתייחס לאפשרויות היצירה שגלומות בחיבור בין אדם לאדמה. סוף היחידה ישוב לשותפות, דרך התבוננות על האדמה כמראה של האדם, כמשקפת לו את המקום בו הוא ניצב.

הצעות לנושאים ויישומם בכל חלק:

1. שותפות- לימוד על היחס בין גוף לרוח. לדוגמא לימוד פסוקי הבריאה, או מפגש עם איש מקצוע שעוסק בקשר בין גוף ורוח.
2. שמירה- לימוד על האחריות של האדם לאדמה- לדוגמא עיסוק בנושא הקיימות או עיון בסוגיות תלמודיות על אחריות האדם לעולם.
3. יצירה- לימוד על אפשרויות הפיתוח שיכולות להיווצר מחיבור זה. לדוגמא לימוד העוסק בגלובליזציה, או עבודה בחמר.
4. שותפות- לימוד על האדמה כמראה לאדם. לדוגמא לימוד פסוקים העוסקים בביטויי גלות וגאולה דרך האדמה, או לימוד שירים שעוסקים בקשר הזה.

מודל אופק

מה צורת השילוב בין המקצועות?

מודל על תחומי.

אז מה זה אומר בעצם?

למידה סביב נושא מרכזי, שממנו נגזרת הלמידה כולה, יחד עם טשטוש הגדרות של תחומי הדעת. המורים לאו דווקא מלמדים את תחום הידע עליו הם אמונים, אלא את מה שהם מעוניינים ללמד סביב הנושא הנבחר.

איך נכון לשלב את המקצועות?

כמות מקצועות- הדגש במודל אופק הוא על אישיות המורה, ולא על המקצוע. למודל זה מתאימים מורים שמתעניינים במגוון מקצועות, ומעוניינים להתנסות בהוראת נושא באופן עשיר ורחב.

סוגי המקצועות- כל המורים שמעוניינים להתייחס לנושא הנבחר יכולים להשתתף במודל זה. צורת השילוב- ההוראה בסוג מודל זה היא הוראה בקו (משותפת) או בשיתוף פעולה הדוק בין מורים מתחלפים. הלמידה תהיה סביב נושא על תחומי- שיהווה את השם וההגדרה של השיעור במערכת.

יתרונות:

- הכל פתוח. מורים יכולים לבחור וליצור לפי נטיית ליבם ותפיסתם.
- הלמידה מאוד גמישה, התלמידים יכולים להיות שותפים בעיצוב התכנים ותהליך הלמידה.

אתגרים:

- אין תוכנית לימודים. כל האחריות לפיתוח נמצאת אצל צוות המורים.
- אין הוראה דיסציפלינרית ויש צורך בהכנה משמעותית של המורים ושל התכנים והמתודולוגיה, על מנת שהלמידה תהיה ברמה תואמת ותכלול תכנים ומיומנויות.

דגשים:

- במודל זה חשוב לבנות כלי שיוצר אוריינטציה בתהליך הלמידה, וממקם את התלמיד בתוך התהליך.
- מומלץ לסכם יחידות לימוד קטנות, באמצעות כלי לימוד שונים שמייצרים אצל התלמיד את החיבורים בין תחומי הדעת.